

בס"ד. שיחת יום ג' פ' וארא, כ"ד טבת, ה'תשי"ב.

בלתי מוגה

א. [כ"ק אדמו"ר שליט"א הורה שיעשו חלוקת הש"ס באמצעות הכרטיסים המיועדים לכך, ולאחרי שחילקו הכרטיסים ועשו חלוקת הש"ס² — אמר:]

כ"ק אדמו"ר מהר"ש כותב בא' ממאמרי דא"ח שלו³ ש"לכל הפחות צריך כל אחד ללמוד מס' גמרא בשנה".

לימוד זה יכול להיות ביחידות, אבל יכול להיות הלימוד גם ביחד עם כל הקהל, שאז התועלת היא בשתים — שכל א' מהלומדים נוטל חלק בלימודם של שאר הלומדים, ונותן חלק מלימודו לכל שאר הלומדים, אשר, בשניהם ישנה תועלת הן לעצמו והן להזולת⁴.

ובמילא, יכול כל א' להצטרף לחלוקת הש"ס שנערכת עתה, שאז לומד כל א' המסכת שמקבל על עצמו — בצירוף עם כל הציבור, וזכות הרבים מסייעתם⁵.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה להכריז שאלה שלא השתתפו עדיין בחלוקת הש"ס — ישתתפו עכשיו].

ב. (לאחרי שהרה"ח ר' מאיר אשכנזי סיים את הש"ס — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:) נהוג גם לערוך "הדרן" על הש"ס:

ההדרן על הש"ס — ביאור בפלוגתת ב"ש וב"ה⁶ אם רואה יום אחד עשר היא שומרת יום מדאורייתא, ופלוגתת ר"י ור"ל (בדעת ב"ה)

את המסכת שנרשמתי אני, בחלוקה זו, הנה הם מס' סוכה וסנהדרין, בל"ג" (המו"ל).
 (3) סד"ה על חומותין תרל"ח (סה"מ תרל"ח ע' רנה. וש"נ). נעתק בתו"מ — רשימת היומן ע' שכד, וב"היום יום" יח אדר שני.

(4) ראה גם אג"ק ח"ד ע' קכו ואילך.

(5) ראה אבות פ"ב מ"ב.

(6) משנה סוף נדה (עא, סע"ב ואילך).

(1) יש לציין, שבאור ליום כ"ד טבת צוה כ"ק אדמו"ר שליט"א להכריז בביהכ"ס וביהמ"ד, שאלה שלא גמרו עדיין ללמוד את המסכתא שקיבלו ע"ע בכ"ד טבת אשתקד — יגמרו במשך היום (המו"ל).

(2) כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל כרטיס ורשם עליו את שמו ושם המסכתות שמקבל ע"ע ללמוד. וראה מכתב כ"ז טבת שנה זו ע"ג ח"ה ס"ע קעב): "במענה על שאלתו

אם רואה בעשירי חייבת בשמירת יום⁷, שפלוגתת ר"י ור"ל היא לשיטתייהו אם חצי שיעור אסור מן התורה⁸, ופלוגתת ב"ש וב"ה היא לשיטתייהו אי אזלינן בתר בכח או בתר בפועל⁹ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ז ע' 107 ואילך.

בסיום ההדרן — בקשר להלכה כשיטת ב"ה שאזלינן בתר בפועל — אמר :

ויש לקשר ענין זה (שההלכה היא כשיטת ב"ה שאין מספיק ה"בכח" אלא צ"ל "בפועל" דוקא) עם סיום הש"ס בגמרא — "תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, שנאמר¹⁰ הליכות עולם לו, א"ת הליכות אלא הלכות":

כאשר יהודי יודע שצריך להתנהג באופן ד"הליכות עולם לו", ללמוד הלכות בתמידות, ובדרך כלל מתנהג כן, הרי, גם אם מצד סיבות ומניעות שלא באשמתו עבר יום מסויים שבו לא למד הלכות בפועל, נכלל יום זה בהיום (והימים) שלפניו, כיון שבאותו זמן עמד הוא, ככל יהודי שומר תומ"צ, בתנועה של הכנה ללמוד גם למחרת (אם רק יהי הדבר ביכלתו), ונמצא, שביום שלפניו ישנו כבר "בכח" גם הלימוד דיום זה, אלא שבגלל סיבה שאינה באשמתו לא בא הדבר לידי פועל.

אמנם, כיון שההלכה היא כב"ה שצ"ל ה"בפועל" דוקא, וגם בדינים השייכים לענין הזמן, כבהדוגמאות שנתבארו בההדרן — לכן, "תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום (דוקא) מובטח לו כו", היינו, שצ"ל לימוד ההלכות בכל יום בפועל, ואם חסר הבפועל דלימוד ההלכות ביום פלוני, לא מהני ה"בכח" דיום אתמול שהי' במחשבתו ודעתו ללמוד גם למחרתו.

הן אמת שלא ייענש על כך שלא למד הלכות ביום זה משום שהי' אנוס, ו"אונס רחמנא פטרי"¹¹, אבל אעפ"כ, "כמאן דעביד לא אמרינן"¹², וכיון שחסר אצלו הבפועל דלימוד ההלכות ביום זה, חסר אצלו בדרך ממילא גם המסובב שבא עי"ז — "מובטח לו כו".

ורק "השונה הלכות בכל יום" בפועל, אזי "מובטח לו שהוא בן עולם הבא, שנאמר הליכות עולם לו, א"ת הליכות אלא הלכות".

* * *

(10) חבוקק ג, ו.

(7) גמרא שם (עב, ב).

(11) ב"ק כח, סע"ב. וש"נ.

(8) יומא עד, א.

(12) ירושלמי קידושין פ"ג ה"ב. וש"נ.

(9) ראה גם ת"מ ח"ב ריש ע' 214. וש"נ.

ג. כ"ד טבת הוא יום ההילולא של רבינו הזקן.

— כ"ד טבת מובא גם בגמרא במסכת בבא בתרא¹³: "בארבעה ועשרים בטבת תבנא לדיננא (שבנו למשפטנו הראשון), שהיו צדוקין אומרין תירש הבת עם בת הבן, נטפל להם רבן יוחנן בן זכאי וכו' ונצחום, ואותו היום עשאוהו יום טוב".

אבל, זהו ענין בפ"ע, ויש בו אריכות הביאור וכו'¹⁴, ואילו המדובר עתה הוא בהנוגע אלינו, שיום זה אצלנו הוא יום ההילולא של רבינו הזקן, וצריכים לנצלו בכל הקשור להליכה בדרכיו ואורחותיו, כדלקמן.

ד. ולכל לראש — בענין המודגש בשמו:

אודות שמו של רבינו הזקן — שניאור, וכפי שנדפס באגרת הידועה¹⁵: שניאור"ר (בגרשיים) — מסופר בהשיחות¹⁶ שרומז על "שני אור": "אור" — קאי על התורה, כמ"ש¹⁷ "כי נר מצוה ותורה אור", ויש בה שני בחי' אור: אור דתורת הנגלה, ואור דתורת החסידות, ושניהם יחדיו נרמזים בהשם "שניאור" — שם אחד, שבו נכללים שני האורות, הן האור דתורת הנגלה והן האור דתורת החסידות¹⁸.

וע"פ לשון המדרש¹⁹ עה"פ²⁰ "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", "מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות" (ועד"ז להיפך: מה שהוא מצוה לישראל הוא עושה²¹) — שדוגמתו גם בצדיקים ש"דומין לבוראם"²², שמה שהם עושים תובעים הם גם מהמקושרים והשייכים אליהם — מובן, שענין זה תובע רבינו הזקן מכל אלה המתחשבים ונמנים על דגלו ומתנהו — לאחרי שפתח וסלל את הדרך ("ער האָט דורכגעטראָטן די וועג") — שגם אצלם תהי' ההתאחדות של האור דתורת הנגלה עם האור דתורת החסידות.

ובפשטות:

רבינו הזקן תובע מכאו"א מאתנו הן לימוד תורת הנגלה והן לימוד תורת החסידות — כפי שפוסק בהלכות תלמוד תורה²³ אודות חיובו של

(13) קטו, ב. — אבל במגילת תענית פ"ה ע' 129.

(17) משלי ו, כג. הגירסא היא כ"ד אב (וראה הערה הבאה).

(18) ראה גם "רשימות" חוברת כב ע' 16, ובאג"ק ח"ח ע' רא: "מה שהעיר מב"ב קט"ו ע"ב ודלא כגירסת מגילת תענית

פ"ה בהנוגע לכ"ד טבת, הנה נדבר אודות זה

בהתוועדות דכ"ד טבת ה'תשי"ב ואם אשיג

השיחה מהתוועדות הנ"ל אצרפה במכתבי זה".

(21) ראה תר"מ סה"מ כסלו ע' קמה. וש"נ.

(22) אג"ק הצ"צ ע' מג. וש"נ.

(23) רות רבה פ"ד, ג. ועוד.

(24) ראה לקו"ד ח"א פג, א. סה"ש תש"ה פ"א ה"ד.

כאו"א בלימוד התורה, שחייב זה אינו על מקצוע מיוחד בתורה, אלא על כל מקצועות התורה, הן נגלה תורה והן נסתר תורה.

ובמילא: כשישנם "שפיץ-חסידיים" שרוצים לצאת י"ח בקו זה, או לאידך, "פאָרעווע-חסידיים" שרוצים לצאת י"ח בקו זה — אומרים להם: לא הא ולא הא, אלא צ"ל "שני-אור" דוקא, שני האורות דתורת הנגלה ותורת החסידות, כפי שמתאחדים יחדיו דוקא.

ה. ויש להוסיף ולהדגיש בפרטיות יותר, שכשם שאי אפשר להסתפק בלימוד נגלה תורה ללא נסתר תורה, כך גם אי אפשר להסתפק בלימוד נסתר תורה ללא נגלה תורה, שכן, נגלה תורה ונסתר תורה הם כמו גוף ונשמה, "גופי תורה" ו"נשמתא דאורייתא"²⁴, וכשם שאי אפשר לגוף בלא נשמה, כך אי אפשר גם לנשמה בלא גוף (כיון שלא זו הכוונה), כי אם נשמתא דאורייתא ביחד עם גופי תורה.

ולהעיר, שבאגה"ק שבספר התניא, הן בתחלתה והן בסיומה, תובע ומדגיש רבינו הזקן במיוחד אודות לימוד נגלה תורה — חלוקת הש"ס: בתחלתה²⁵ — "השלמת כל הש"ס כולו ברוב עיירות ומנינים מאנ"ש . . מידי שנה בשנה", ובסיומה²⁶ — "לגמור כל הש"ס בכל שנה ושנה ובכל עיר ועיר לחלק המסכתות וכו'".

וכמו כן סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר כמה סיפורים בענין זה, שתוכנם שרבינו הזקן תבע בתוקף גם לימוד תורת הנגלה²⁷.

ועד"ז בקונטרס עץ החיים לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע²⁸, שמבאר כו"כ פרטים בנוגע לאופן הלימוד דתורת הנגלה, בקבעו כמה וכמה שעות ביום שבהם צריך לעסוק בנגלה תורה, כשם שקובע כמה שעות ביום ללימוד תורת החסידות.

ומטעם זה תובעים בתוקף כל כך מכל החסידים בכלל, ובפרט מאלה הנמצאים באהלה של תורה, ומתלמידי הישיבה בפרטי פרטיות — שתהי' אצלם שקידה והתמדה ביותר בלימוד נגלה תורה, אלא, שהלימוד יהי' מתוך חיות ו"לעבעדיקייט" (לא רק חיות ו"לעבעדיקייט" מצד ההבנה והשגה שלו, אלא גם חיות ו"לעבעדיקייט") שמוסיפה תורת החסידות בלימוד הנגלה.

27) ראה (לדוגמא) — לקו"ד ח"א כט, ריש ע"ב. סה"ש תש"ד ע' 163.
28) פכ"ב ואילך.

24) ראה זח"ג קנב, א.
25) רס"א (קב, א).
26) בקו"א (קסג, א).

והרי "תביעה" של הרביים היא (לא רק תביעה בלבד, אלא יש בה) גם נתינת-כח, היינו, שניתנו הכחות הדרושים ללמוד נגלה וחסידות ביחד, נוסף לכך שהנתינת-כח כשלעצמה מחייבת לנצל את הכחות במילואם, כי, העדר ניצול הכחות ח"ו מהווה עוולה לא רק כלפי עצמו, בבחינת "חובל בעצמו", שאף שאינו רשאי, מ"מ, הרי הוא פטור²⁹, אלא גם כלפי אחרים, בבחינת "חובל באחרים", ועאכ"כ כשמדובר אודות נשיא הדור³⁰!

וכיון שכן, חובתו וזכותו של כאו"א ללמוד לא רק תורת החסידות, אלא גם נגלה דתורה (במדה לא פחותה), כיון שתובעים ונותנים כח על שניהם.

ו. וענין זה — לימוד נגלה דתורה עם נסתר דתורה, גופי תורה ונשמתא דאורייתא, שע"ז נעשית נשמה שלימה בגוף שלם — מהוה גם הכנה והקדמה להגאולה השלימה שצריכה להיות הן בנוגע להגוף, גאולת הגוף, והן בנוגע להנשמה, גאולת הנשמה:

פעולתו של יהודי שתהי' הגאולה השלימה, היא, ע"י שלימות התקשרותו עם הקב"ה, ע"י אורייתא, שהיא הממוצע שעל ידה נעשית ההתקשרות דישראל עם הקב"ה³¹.

וכיון שההתקשרות עם הקב"ה צריכה להיות באופן שה"גליא" וה"סתים" דישראל קשורים עם ה"גליא" וה"סתים" דקוב"ה, צריך להיות גם חלקו בתורה ("ותן חלקנו בתורתך"³², "חלקנו" דייקא) המקשרת את ישראל עם הקב"ה, הן ב"גליא" דאורייתא והן ב"סתים" דאורייתא, שאז ההתקשרות עם הקב"ה היא "קשר של קיימא" — שהוא מב' קשרים³³ — סתים וגליא³⁴.

וכשישנו קשר של קיימא בין ישראל וקוב"ה, לאחר שלימת ההפסק ד"עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם"³⁵, אזי באה הגאולה האמיתית והשלימה, כפי שמבאר רבינו הזקן באגרת התשובה³⁶ שתיכף לאחר ברכת "סלח לנו" מברכים "גואל ישראל" — כן תהי' לנו במהרה בימינו ע"י משיח צדקנו.

* * *

(33) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סשי"ז ס"ב-ג.

(34) ראה לקו"ת ויקרא ה, ג. נצבים מו, א.

ובכ"מ.

(35) ישע"י נט, ב. וראה תניא אגה"ת פ"ה.

(36) פי"א (ק, א).

(29) ב"ק צ, ב (במשנה).

(30) ראה גם תו"מ ח"ב ע' 26.

(31) ראה זח"ג עג, א.

(32) אבות פ"ה מ"כ. וראה לקו"ש ח"ג.

ע' 118.

ז. דובר לעיל (בההדרן) שיש סברא שהתחלת הזמן כולל "בכח" את המשך הזמן שבא לאחריו, אלא, שסברא זו אינה אלא לדעת בית שמאי, שרק לעתיד לבוא תהי' הלכה כמותם³⁷.

ויש להוסיף, שגם בזמן הזה מצינו שיש זמן שכולל כו"כ זמנים, אלא שהמדובר הוא (לא אודות המשך הזמן שבא לאחריו, אלא להיפך) אודות המשך הזמן שהי' כבר לפניו^ז.

וענין זה מצינו בנוגע ליום הילולא — כפי שמבאר רבינו הזקן (בעל ההילולא דכ"ד טבת) באגה"ק³⁸ שביום הילולא מתעלים ומתכללים "כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו", היינו, שהזמן דיום הילולא כולל בתוכו כל משך הזמן דחיי האדם.

ח. והנה, עילוי זה הוא לא רק בעת ההסתלקות, אלא כן הוא גם ביום ההילולא בכל שנה ושנה.

וכמבואר בכתבי האריז"ל³⁹ על הפסוק⁴⁰ "והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור", שכאשר "נזכרים" בדור שלאח"ז, אזי חוזרים "ונעשים" כל גילויי האורות שהאירו ב"הימים האלה" בפעם הראשונה.

ומזה מובן גם בנוגע ליום ההילולא של רבינו הזקן בכ"ד טבת, שע"י הזכרון ("נזכרים") דיום זה בכל שנה ושנה, חוזרים "ונעשים" כל העילויים שהיו ביום ההסתלקות — בלשונו של בעל ההילולא — עליית והתכללות "כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד (רבינו הזקן) כל ימי חייו".

[ולהעיר, שלשון זה — "עבודתו אשר עבד" — הוא ע"פ לשון הכתוב⁴¹ "פעולתו אשר עבד בה" שנאמר בהפטורה דפרשת וארא, שבשבוע זה חל כ"ד טבת (בשנה זו, ברוב השנים, ו) גם בפעם הראשונה, שההסתלקות היתה ב"מוש"ק דשמות כ"ג אור לכ"ד טבת" (כלשון הצמח-צדק⁴²), היינו, שבשבע דפרשת וארא⁴³].

ויש להוסיף, אשר, ע"פ מ"ש רבינו הזקן באגרת התשובה⁴⁴ (בנוגע לענין בלתי-רצוי) ש"מפני שהוא הוא הממשיך להם ההשפעה לכן הוא

37) ראה מק"מ לזח"א יז, ב. הובא	41) יחזקאל כט, כ.
בלקו"ת קרח נד, רע"ג.	42) פסקי דינים בסופו (בהוצאת תשנ"ב
38) ביאור לסי' זך.	— תיא, ב).
39) רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת'	43) נתבאר בארוכה בלקו"ש חכ"א ע' 52
בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.	ואילך.
40) אסתר ט, כח.	44) פ"ו (צו, ריש ע"ב).

נוטל חלק בראש" (ועאכו"כ בצד הטוב, שהרי "מדה טובה מרובה כו" 45) — מובן, שכל אלה ש"מזכירים" את יום ההילולא (ובפרט כשמקבלים על עצמם ענינים הקשורים עם דרכיו ואורחותיו של בעל ההילולא), ובמילא "נעשים" על ידם כל העילויים דיום ההילולא — נוטלים הם חלק בראש בכל הגילויים שנעשים למעלה, שעי"ז נעשה גם למטה תוספת אור בריבוי גדול ביותר⁴⁶, ולכל לראש — בנוגע אלינו בפרט — תוספת כח וסיוע נעלה ביותר בעבודת כל אחד ואחד בדרכיו ואורחותיו של בעל ההילולא.

ט. ומהענינים העיקריים בזה:

עבודתו של רבינו הזקן היתה בעיקרה — כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר בכו"כ שיחות — לגלות דרך חסידות חב"ד, ולא להסתפק בכך, אלא גם להפיץ את דרך חסידות חב"ד. וכידוע⁴⁷ שרבינו הזקן רצה שתורת חסידות חב"ד תהי' שייכת (לא רק ליחידי סגולה, ולא רק לסוג מיוחד של בני"א, אלא) לכאו"א מבנ"י.

בענין זה עסק רבינו הזקן בעצמו, ובזה עסקו רבותינו נשיאינו הבאים אחריו, ממלאי מקומו, והם מסרו לנו וציוו עלינו לעסוק בזה — כדי לזכות אותנו בכך.

— כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר בנוגע לכתובת הספר-תורה לקבלת פני משיח צדקנו, שהי' ביכלתו לכתוב הס"ת בעצמו, אלא שרצה לזכות בזה את כל בני"א, ולכן נתן את היכולת והאפשרות שכולם יוכלו להשתתף בזה⁴⁸.

וכן הוא בנוגע לההתעסקות בהפצת המעיינות חוצה כדי לפעול ביאת המשיח (אימתי קאתי מר, לכשיפוצו מעינותיך חוצה)⁴⁹ — שרבותינו נשיאינו היו יכולים לפעול זה בעצמם באופן ד"צדיק גוזר והקב"ה מקיים⁵⁰, אלא שרצונם הי' לזכות את כאו"א מאתנו שגם לנו תהי' שייכות והשתתפות בהפעולה דהבאת המשיח ("אַרְאֶפְּבִירִינְגֶען משיח'ן") כאן למטה מעשרה טפחים, ולכן השאירו לנו מקום שנוכל גם אנו מצידנו

48) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ו ע' 589. ועוד.

49) אגה"ק דהבעש"ט — כש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

50) ראה תענית כג, א. זח"ב טו, א. שבת נט, ב.

45) סוטה יא, א. וש"נ.

46) ראה גם תניא אגה"ק סכ"ח: "שכל עמל האדם שעמלה נפשו בחייו למעלה .. מתגלה ומאיר בבחי' גילוי מלמעלה למטה".

47) ראה סה"ש תש"ד ע' 93. ע' 163.

48) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"י ע' דש. לקו"ש ח"ט ע' 344. ועוד.

לעשות משהו בהפצת המעיינות חוצה, שכן, כשיהי' לנו חלק בהכנה והקדמה לביאת המשיח ("יפוצו מעיינותיך חוצה"), יהי' לנו גם חלק — לא באופן של "נהמא דכיסופא"⁵¹ — בביאת המשיח ("אתי מר"), במהרה בימינו.

י. וגם בענין זה הורה רבינו הזקן את הדרך — באיזה אופן צריכה להעשות הפעולה דהפצת המעיינות חוצה:

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר בכמה שיחות⁵² אודות דרך פעולתו של רבינו הזקן בהפצת המעיינות חוצה — שבבואו לכל עיר, הי' נכנס לבית-המדרש או לבית-הכנסת, עומד ואומר ענין בנגלה דתורה, ולאחרי שהי' "לוקח" את קהל הלומדים ("ווען ער פלעגט דערנעמען דעם עולם") — או מבלבל אותם... (בכל מקום לפי ענינו) — ע"י דבריו בנגלה דתורה, הי' מתחיל לומר ענין מתורת החסידות, ובכך הי' מהפכם ממהות למהות!

ודרך זו הראה רבינו הזקן גם לנו,

— ולא עוד אלא שלאחרי שפתח וסלל את הדרך, הרי עבודתנו כזה היא שלא בערך בנקל יותר, ומה גם שהובטחנו שבודאי תהי' עבודה זו בהצלחה —

שכאשר פוגשים יהודי שלעת-עתה אינו חסיד, צריכים "לקחת" אותו ("דערנעמען אים") ע"י נגלה דתורה, וכאשר מבלבלים אותו או שוברים מציאותו עי"ז, אזי נעשה כלי-קיבול לתורת החסידות, ויכולים להפכו ממהות למהות.

חסידים בכלל, ותמימים בפרט, שמהם תבעו הרביים ביחוד להיות "נרות להאיר"⁵³, צריכים לילך ולהדליק את הנרות, "נר הוי' נשמת אדם"⁵⁴, של אותם יהודים שלעת-עתה אין הנר דולק ואינו מאיר בהם, ופשיטא שאינו מאיר מבחוץ הימנו — לאחרי שכל א' מקדים ומדליק תחילה את הנר שלו, ובאמצעות ה"אש" שבו מדליק גם נרותיהם של יהודים אחרים. אבל, כדי שאותו יהודי (שצריכים להדליק את הנר שלו) יניח שיוכלו לגשת אליו — צריך "לקחת אותו" בדרך שהראה רבינו הזקן — ע"י נגלה דתורה, ועי"ז בודאי יצליח, ואח"כ יעשהו גם לחסיד.

53) ראה שיחת ליל נר חמישי דחנוכה ס"א (לעיל ריש ע' 228). וש"נ.
54) משלי כ, כז.

51) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. הובא בלקו"ת צו ז, רע"ד.
52) ראה לקו"ד ח"ג תקטז, א. סה"ש תש"ד ע' 139. ועוד.

אלא, שבשביל זה יש צורך ב"כלי זיין"... ולא רק בתורת החסידות, אלא גם בנגלה דתורה.

וכיון שכל אחד מאתנו עשאוהו "שיסער" (רובה קשת) — כהביטוי שהי' רגיל אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר: "יעדערן פון אונדז האָט מען געמאַכט פאַר אַ שיסער" — הרי אין לנו ברירה אלא ליקח הרובה ולירות, ומסתמא תהי' הירי' לעבר המטרה הנכונה ("מ'זועט טרעפן אַהינצו וואו מ'דאַרף שיסן").

— (כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר:) ישנו סיפור על א' שאמר שיודע הוא לירות, אבל אינו יודע (כיון ששכחו ללמדו) כיצד צריך לאחוז את הרובה, מצד זה או מצד השני... אבל בנוגע לעניננו: כיון ש"חזקה על חבר שאינו מוציא מתחת ידו דבר שאינו מתוקן"⁵⁵, הרי, כשנתנו לנו רובים, מסתמא נתנו לנו רובים כאלה שיכולים לירות רק לכיוון הנכון! צריכים רק להטעין את הרובה ב"כדור" של נגלה דתורה, ועי"ז מבטלים את הזולת ממציאותו, ועד שמהפכים אותו ממהות למהות, כנ"ל.

יא. ולא לרשא קאתינא, אלא הכוונה היא בנוגע לפועל ממש:

יש להוסיף כח והתאמצות יתירה בלימוד נגלה דתורה, שכן, נוסף על גודל הענין דקיום מצוה ובפרט מצות תלמוד תורה מצד עצמה, הובטחנו גם שלימוד נגלה דתורה יהי' סיוע גדול ביותר בשליחותנו בעלמא דיין — הפצת המעיינות חוצה — שיתן לנו גישה מיוחדת, והכשרה והכנה מיוחדת למילוי השליחות הלזו, כך, שבמהרה בימינו נוכל לראות בכל מקום ופינה ("וואו מ'זועט זיך נאָר אַ קער טאָן") ש"חסיד אידיאָט" (שהולך חסיד) באופן שמציאות אחרת אינה תופסת מקום כלל, כהסיפור-הפתגם הידוע⁵⁶, היינו, שבכל מקום ובכל פינה ("וואו מ'זועט זיך נאָר קערן און וואו מ'זועט זיך נאָר ווענדן") יהי' אלקות בגילוי, כמ"ש⁵⁷ "מלאה הארץ דעה את ה'".

וענין זה נעשה ע"י המאור שבתורה⁵⁸, זוהי תורת החסידות, נשמתא דאורייתא, ובהקדמת ה"גוף" וה"כלי" — כלים רחבים — ידיעה רחבה וגדולה בנגלה דתורה, כל אחד לפי ערכו, מעמדו ומצבו.

58) ראה פתיחתא דאיכ"ר ב ובפי' יפה

ענף שם. ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז ובפי'

קה"ע שם.

55) עירובין לב, א. וש"נ.

56) ראה סה"ש תרח"ץ ע' 251.

57) ישע"י יא, ט. וראה רמב"ם הל' קה"ע שם.

חשובה ספ"ט. הל' מלכים בסופן.

ואז מתמלא רצונו של בעל ההילולא שתהי' ההתאחדות דנגלה וחסידות גם יחד, ובאופן שרואים את הפעולה דתורת החסידות גם בנגלה דתורה — כפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בקונטרס לימוד החסידות⁵⁹ שיש ב' ענינים בתורת החסידות: (א) על ידה מקבלים ידיעה בסדר השתלשלות וידיעת הבורא, (ב) על ידה מקבלים מבט אחר ("אן אַנדער קוק"), הבנה והשגה אחרת וחיות אחרת לגמרי בנגלה דתורה, והרי לשם כך (לענין הב') יש צורך ב"מאַטעריאַל" (חמרים) — נגלה דתורה — שבזה תהי' הפעולה דתורת החסידות להוסיף חיות וכו'.

וכדי למלא את הרצון והחפץ והתשוקה של בעל ההילולא — יש צורך בכך שכל אלה שתובעים מהם להיות "נרות להאיר" יוכלו לצאת מד' אמותיהם ולנסוע בכל העולם ולבלבל ולהרעיש את העולם ע"י נגלה דתורה, ואז יאמרו: "חזו דאתאי"⁶⁰, ויקדשו אותם ע"י נסתר דתורה, ובכך יעשו אותם "לעבעדיקע און פריילעכע אידן", בשני האורות שבתורה, אור הנגלה ואור הנסתר.

* * *

יב. ידוע⁶¹ הסיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר אודות הסדר שקבע המגיד עם רבינו הזקן בתחלת בואו למעזריטש, אשר בנו (ר' אברהם)

מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שלום והתאחדות דכל בני ישראל, וכמבואר ג"כ בתניא פל"ב, ברכנו אבינו (כאשר) כולנו כאחד. ואחדות אמיתי של בנ"א בכלל ואפילו בנ"י בפרט, הנה א"א הוא כשישנה איזה פני' ותועלת באמצע, כי אז הרי אינו מתאחד עם השני, כ"א מחפש תועלת — לעצמו, ואחדות אמיתית אי אפשרית אלא כמבואר בתניא פל"ב מפני שכולם מתאימות ואב אחד לכולנה כו' מצד שרש נפשם בה' אחד. וכמבואר בד"א אשר שרש הנשמות הם למעלה אפילו מתומ"צ, וכמרו"ל בב"ר בתחלתו, מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר, ואפי' לתורה כמי' דבר אל בני". וזהו התחלת הש"ס בק"ש והסיום בכלי שמחזיק ברכה הוא השלום, אשר השלום הוא ע"י שאומר ק"ש — ה' אחד, אבל כדי שתהי' האמירה אמיתית, צריך להיות ע"י ומאמתי, קב"ע, ולא מצד השכל וטעם, אפי' שכל וטעם דקדושה. ולדכותי' יספיק הקיצור".

59) פי"א (אג"ק שלו ח"ג ע' שנב). וראה גם תו"מ — הדרנים על הרמב"ם וש"ס ס"ע תעב ואילך.

60) לשון הש"ס — כתובות ב, ב. ועוד. 61) בהבא לקמן — ראה גם (בקיצור נמרץ) מכתב שבהערה 2 (אג"ק ח"ה ע' קעג (ועד"ז שם ס"ע רז ואילך)): "הנני מעתיק פה פרק א' ממה שנאמר בעת ההתוועדות, נשען על הסיפור שהרב המגיד הנה בתחלת בואו של אדמו"ר הזקן למעזריטש, סידר אשר בנו ה"מלאך" ילמוד עם רבינו הזקן תורת החסידות, ואדמו"ר הזקן ילמוד עם ה"מלאך" תורת הנגלה. וכשהתחילו בלימוד: מאימתי כו', ואדמו"ר הזקן התחיל לפרש את המשנה, אמר המלאך אשר הוא מפרש אימתי מלשון אימה ופחד, ובקשור תחלת הש"ס עם סופו (כי בחוקת הש"ס כאן הנה מחלקים ג"כ את הסדרי משינות, ואף שהסיום הי' בהמס' נדה, קשורים זה בזה).

סיום המשנה הוא לא מצא הקב"ה כלי

ה"מלאך" ילמוד עם רבינו הזקן תורת החסידות (תורת הבעש"ט והמגיד), ורבינו הזקן ילמוד עם ה"מלאך" תורת הנגלה⁶². וכשהתחילו ללמוד התחלת הש"ס, "מאימתי קורין את שמע בערבין", ורבינו הזקן התחיל לפרש את המשנה ע"פ נגלה, אמר ה"מלאך" אשר הוא מפרש "מאימתי" מלשון אימה ויראה כו'⁶³.

ויש לבאר הלימוד וההוראה מסיפור זה, שכן, כל הסיפורים שסיפרו לנו, יכולים וצריכים אנו להפיק מהם לימוד והוראה בענינים השייכים אלינו.

— לא מכבר קבלתי מכתב מא'⁶⁴ ובו כותב לי שאיתא בספרים שסיפורי צדיקים הם בבחינת "מעשה מרכבה".

(כ"ק אדמו"ר שליט"א חיך ואמר:) לא מצאתי בספרים פתגם זה⁶⁵, ולכן משאיר הנני זאת על אחריותו של הנ"ל... אבל, מה שברור בודאי שבסיפורי צדיקים יש כוונה ותכלית⁶⁶, ובפרט סיפור ששומעים מצדיק, ובפרטי פרטיות — מנשיא, שכל מהותו וענינו לנהל את צאן מרעיתו, הנה כאשר נשיא מספר סיפור (כסיפור הנ"ל), הרי זה בודאי ענין השיך אלינו שיכולים וצריכים אנו ללמוד ההוראה שבזה, כדלקמן.

יג. ולכל לראש — הלימוד וההוראה מצירופם וחיבורם של רבינו הזקן והמלאך ללמוד יחדיו, צירוף וחיבור של שני יהודים בלימוד התורה:

יהודי אחד בפני עצמו — אינו מציאות שלם, כי אם, מציאות כזו ש"חזי לאיצטרופי"⁶⁷ עם עוד יהודי, אשר, ע"י צירופם יחד נעשה (לא רק הוספה בכמות, אלא גם) שינוי באיכות, מן הקצה אל הקצה.

וראי' לדבר — מהא דמצינו במדרש⁶⁸ בנוגע למתן-תורה, ש"אילו היו ישראל חסרים אפילו אדם אחד כו'":

מתן-תורה הו"ע הכי נעלה — תכלית כוונת בריאת כל העולמות,

65) ראה בהמובא ב"היכל הבעש"ט" תשרי תשס"ו (גליון יב) ע' קסו ואילך.

66) ראה גם אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ו ריש ע' רפ. ועוד.

67) הענין ד"חזי לאיצטרופי" (יומא עד, א) — נזכר לעיל בההדרן לענין פלוגת ר"י ור"ל אם חצי שיעור אסור מן התורה, משום ש"חזי לאיצטרופי" (המו"ל).

68) דב"ר פ"ז, ח. מכילתא יתרו יט, יא.

62) ראה בית רבי ח"א פ"ב. סה"מ תש"ח ע' 177. אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ו ס"ע קעו ואילך.

63) ראה גם סה"ש תש"ד ע' 66.

64) להעיר ממכתב שבהערה 2 (אג"ק ח"ה ע' קעב): "בנועם קבלתי מכ' .. וכבשנתו הזכרתי בהתוועדות דכ"ד טבת". — ואולי הכוונה לענין זה (המו"ל).

כיון שבמ"ת הי' ביטול הגזירה, ביטול החיתוך ("דער אָפּשניט") והפירוד בין עליונים לתחתונים ("עליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים"), ונעשה חיבור בין עליונים לתחתונים ("התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים")⁶⁹.

וכל זה תלוי בצירופו של יהודי אחד, יהי' מי שיהי', לכלל ישראל, שכן, "אילו היו ישראל חסרים אפילו אדם אחד כו'", ורק ע"י צירופו של אותו אחד מתאפשר כללות הענין דמ"ת.

ומזה מובן גם גודל העילוי שנעשה ע"י החיבור והצירוף של יהודי אחד לענין כללי של תורה ומצוות [והרי כל עניני התומ"צ הם ענינים כלליים: בנוגע למצוות, הרי כל מצוה כלולה מכל המצוות, כמבואר בדרושי חסידות⁷⁰ שהטעם לכך ש"העוסק במצוה פטור מן המצוה"⁷¹, הוא, לפי שבמצוה שעוסק בה כלולה גם המצוה שפטור ממנה; ועאכו"כ בנוגע לתורה, שהיא למעלה מן הזמן ומן המקום, דלא כמצוות שיש בהם ההתחלקות דזמן ומקום, בדוגמת ההתחלקות דרמ"ח אברים ושס"ה גידים (שהם כנגד רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת), משא"כ תורה שהיא בדוגמת הדם שהולך וסובב בכל האברים בשוה⁷²] — שאין זה הוספה בכמות בלבד, אלא שינוי ועילוי גדול באיכות.

יד. וכדי שהחיבור והצירוף יהי' אמיתי — ה"ז ע"י ההקדמה ד"מאימתי קורין את שמע בערבין", "מאימתי" מלשון אימה ופחד (כפירוש "המלאך"), שזהו"ע הקבלת עול:

צירוף וחיבור — יכול להיות באופן שאינו אלא כלפי חוץ, ואילו בפנים נשאר מעמד ומצב של פירוד, ואעפ"כ ה"ז נחשב לחיבור. וכפי שמצינו במשנה⁷³ חילוקי דינים באופני צירוף וחיבור לענין טומאה וטהרה. אבל, הכוונה היא שיהי' צירוף וחיבור הן מבחוץ והן מבפנים וכו', צירוף וחיבור אמיתי, ועד באמת לאמיתו.

ובפרטיות יותר:

כאשר החיבור של יהודי א' עם חבירו הוא מצד פניות, פניות גשמיות, או אפילו פניות רוחניות — אין זה חיבור אמיתי, שהרי אין

(72) לקו"ת במדבר יג, א"ב.

(73) ראה חגיגה כ, ב. — נתבאר בארוכה

ב"רשימות" חוברת טו בתחילתה.

(69) תנחומא וארא טו. שמו"ר פי"ב, ג.

(70) סה"מ תרנ"ה ע' לו. המשך תרס"ו

ס"ע סח. סה"מ קונטרסים ח"ב תלה, ב.

(71) סוכה כה, סע"א. וש"נ.

כוונתו להחיבור כשלעצמו, כי אם להרויח והתועלת בגשמיות או ברוחניות כתוצאה מהחיבור.

ולדוגמא: כאשר כמה מישראל מצטרפים למנין כדי שתהי' להם הזכות לומר דבר שבקדושה, בידעם גודל העילוי שבדבר — ה"ז אמנם חיבור, וחיבור בענין של תומ"צ, אבל, אם כוונת החיבור אינה אלא מצד תועלת זו — שהיא אמנם תועלת שבקדושה, שיתוסף עילוי בנשמתו ברוחו ובנפשו, אבל בכל זאת רק תועלת פרטית — ה"ז חיבור מצד פני', ואינו חיבור אמיתי, באמת לאמיתו.

חיבור אמיתי הוא (לא מצד איזו פני' ותועלת, אלא) מצד אמיתת הענין — כפי שמבאר רבינו הזקן בתניא⁷⁴ ש"הנפש והרוח מי יודע גדולתן ומעלתן בשרשן ומקורן באלקים חיים, בשגם שכולן מתאימות ואב א' לכולנה .. מצד שורש נפשם בה' אחד", ועי"ז נעשה "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך"⁷⁵, "פניך" דייקא, פנימיות ועצמות א"ס ב"ה.

ולהוסיף, שחיבור זה שהוא "מצד שורש נפשם בה' אחד", הוא למעלה מכללות התומ"צ, שהרי השורש דנשמות ישראל הוא למעלה מהשורש דתומ"צ, כמארוז"ל⁷⁶ "מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", אפילו למחשבת התורה, שהרי בתורה עצמה נאמר "צו את בני ישראל", "דבר אל בני ישראל", ומזה ראי' ש"ישראל קדמו"⁷⁷.

וחיבור כזה תובעים מיהודי בהיותו למטה בעוה"ז הגשמי — שבו צריך להשלים את הכוונה העליונה להיות לו ית' דירה בתחתונים, ע"י גילוי והמשכת "עיקר שכינה" (שבתחתונים היתה)⁷⁸, למעלה מדרגת ה"שכינה" כפי שהיא בכל העולמות, אפילו בעולם האצילות ובעולמות הא"ס שקודם האצילות⁷⁹ — שגם למטה בעוה"ז הגשמי יהי' החיבור שלו עם רעהו (לא מצד התועלת שבדבר, אפילו תועלת דקדושה, אלא) "מצד שורש נפשם בה' אחד", שלמעלה מתומ"צ.

וכיון שחיבור זה הוא למעלה מכללות ענין התומ"צ, הרי, הדרך לבוא לזה היא ע"י קבלת עול דוקא. וזהו הרמז וההוראה מהמשך הסיפור

77) ראה גם לקו"ש חל"ד ע' 222. וש"נ.

78) שהש"ר רפ"ה. וש"נ.

79) ראה ד"ה באתי לגני תשי"א בתחלתו.

(תו"מ ח"ב ע' 193 ואילך).

74) פרק לב.

75) גוסס ברכת "שים שלום" בסוף תפלת

העמידה.

76) ב"ר פ"א, ד.

אודות לימודם של רבינו הזקן והמלאך, שהמלאך פירש "מאימתי" מלשון אימה ופחד, ענין הקבלת עול, שזהו גם התוכן ד"קורין את שמע בערבין", "יקבל עליו עול מלכות שמים תחילה"⁸⁰.

טו. וענין זה מהוה התחלת הלימוד דתורה שבעל פה, ובאופן שהלימוד הוא הן בתורת הנגלה והן בתורת החסידות (פירוש המלאך בדברי המשנה) גם יחד:

ענינה של תורה שבעל פה — כפי שמבאר רבינו הזקן באגה"ק⁸¹ בפירוש המאמר שבסיום הש"ס "כל השונה הלכות בכל יום וכו'" — שבה מתגלה רצון העליון ב"ה המלוכב בתרי"ג מצוות התורה, לידע את המעשה אשר יעשון, כיצד להתנהג במחשבה דיבור ומעשה בפועל ממש בחיים היום-יומיים בעוה"ז הגשמי.

והנקודה הכללית דרצונו ית' מכאו"א מישראל — שתהי' ההתקשרות דישראל עם קוב"ה ע"י אורייתא הן בגליא והן בסתים, כמאמר⁸¹ "תלת קשרין מתקשראן דא בדא, ישראל אורייתא וקוב"ה, וכולהו סתים וגליא",

ובשני האופנים⁸²: (א) הקשר דה"סתים" דקוב"ה אורייתא וישראל ביניהם, והקשר דה"גליא" דקוב"ה אורייתא וישראל ביניהם, (ב) הקשר דסתים דקוב"ה עם גליא דקוב"ה, גליא דקוב"ה עם הסתים דאורייתא, סתים דאורייתא עם גליא דאורייתא, גליא דאורייתא עם סתים דישראל, וסתים דישראל עם גליא דישראל,

ובכל אופן — ב"גליא" דישראל, בהיותם בעוה"ז הגשמי, נמשך ומתגלה גם ה"סתים" דקוב"ה, עצמות ומהות א"ס ב"ה.

וכל זה נמשך ומתגלה בעוה"ז הגשמי והחומרי, שנעשה בו הגילוי ד"הוי' אחד ושמו אחד"⁸³, "כשאני נכתב אני נקרא" (דלא כבזמן הזה שנכתב הוי' ונקרא אד')⁸⁴, ועד לגילוי כח העצמות שבהתהוות יש מאין, כפי שמבאר רבינו הזקן באגה"ק⁸⁵ ש"מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו. . הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה".

תו"מ סה"מ אייר ע' רפז, ובהנסמן שם.

(83) זכרי' יד, ט.

(84) פסחים נ, א. וש"נ.

(85) ס"כ (קל, סע"א ואילך).

(80) ברכות רפ"ב.

(81) סכ"ט.

(82) ראה לקו"ת שבהערה 34. אג"ק

אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' תקלה. וראה גם

וכן תהי' לנו — ע"י העבודה דהתקשרות סתים וגליא [בדרכו של רבינו הזקן שפתח וסלל עבור כאו"א מאתנו, והראה לא רק שיכולים לילך בה, אלא גם כיצד לילך בה,⁸⁶ כך שזהו בכחו של כאו"א מאתנו], שכל אחד יקשר הסתים וגליא שבו (בישראל), עי"ז שתהי' אצלם ההתקשרות דסתים וגליא שבתורה, שאז פועל גם ההתקשרות דסתים וגליא דקוב"ה, ובמילא, גם הקץ הסתום, "לבא לפומי' לא גליא"⁸⁷, נמשך ומתגלה למטה מעשרה טפחים, וזוכים לגאולה שלימה ואמיתית במהרה בימינו⁸⁸.

* * *

טז. דובר⁸⁹ כמ"פ אודות הצורך בחזרת חסידות בבתי כנסיות⁹⁰.

והטעם לזה הוא בגלל התועלת שבדבר — ובשתיים: (א) עבור הבחורים עצמם, שכדי לחזור חסידות בעל-פה, יצטרכו בדרך ממילא ללמוד חסידות בעצמם (שהרי לא יתכן לחזור ללא לימוד מקודם...). (ב) עבור הבעלי-בתים הנמצאים בהבתי כנסיות.

והנה, בנוגע לתועלת הראשונה, לימוד החסידות וידיעת החסידות — ישנם מהאברכים ("יונגעלייט") הנשואים ועאכו"כ ("ווער רעדט שוין") הבעלי-בתים שכבר "באים בימים" החושבים שאינם זקוקים לתועלת זו, כיון שתורת החסידות היא אצלם "כמונח בקופסא... וצריכים רק "לאוורר" ("דורכלופטערן") את הענינים מזמן לזמן, דבר שאינו כרוך ביגיעה כלל⁹¹,

אבל, לייגע את עצמם ללמוד המאמר בע"פ, ואח"כ לילך לביהכ"נ ולחזור — אינם חייבים, טוענים הם, כיון שהדבר אינו חסר אצלם. ואף שאמרו חז"ל⁹² "מתלמידי יותר מכולם" — "מוחלים" הם גם על כך, שכן, הזמן והטירחא שלהם יקרים יותר.

אמנם, צריכים לחשוב גם על התועלת עבור מתפללי ביהכ"נ, וזהו תפקידם של תמימים, "נרות להאיר"⁹³. ובנוגע לתועלת זו — הרי

אחדים מלקו"ש שם (המו"ל).

90 ראה גם לעיל ע' 237 ובהנסמך שם.

91 וע"ד שמצינו בש"ס (משנה ב"מ כט,

ב) ששומר אבידה חייב לנער ולאווור את

האבידה מזמן לזמן — פעולה שאינה כרוכה

ביגיעה כלל (ויש לעיין אם יש בפעולה זו

שוה פרוטה או לא).

92 תענית ז, א. וש"נ.

86 ראה גם לעיל ס"ע 158 ואילך. וש"נ.

87 זו"ח בראשית ח, א. וראה ג"כ זח"א

רנג, א. סנהדרין צט, א ובפרש"י.

88 ראה גם לעיל ס"ע 189.

89 מכאן עד סו"ס יז נדפס (בקיצור)

בהוספות ללקו"ש ח"כ ע' 601 ואילך. —

בהוצאה זו נרשמה השיחה בפרטיות יותר

ע"פ סרטי-הקלטה, וניתוספו בה פרטים

אדרבה: מה יכול לפעול על בעלי-בתים יותר מזה שרואים שהגיע אליהם "אדם גדול", שרכש לעצמו ידיעה טובה בחסידות ("ער קען שוין טאַקע חסידות"), ואעפ"כ אינו חס על זמנו ו"משפיל" את עצמו לחזור מאמר חסידות בפני כאלה שלמטה ממדריגתו כדי לזכותם — דבר שישאיר רושם חזק ביותר אצל הבעה"ב השומעים.

ולפיכך, גם אם צדקו האברכים בטענתם שלתועלת עצמם אינם זקוקים לקיים הוראה האמורה, אעפ"כ הי' זה "דבר ישר" אם היו חושבים אודות טובתו של יהודי שני, ובשביל יהודי זה היו "מוסרים את נפשם" ללמוד מאמר חסידות, ולדעת אותו גם בע"פ, ולאח"ז לילך בביהכ"נ ולחזור המאמר — [כולו או חציו, בהתאם להשיעור "וואָס אַן אַמעריקאַנער בעה"ב" יכול "לסבול" בפעם הראשונה].

ויהי רצון שגם האברכים (נוסף על הבחורים), יטלו חלק בעבודתו של רבינו הזקן של הפצת תורת החסידות, וזכות הרבים מסייעתם.

יז. האמור לעיל הוא גם ביחס להתפקיד הכללי להיות "נרות להאיר":

ישנם החושבים שתפקיד זה שייך לתלמידי הישיבה בלבד, אבל כאשר יוצאים מהישיבה — "איז מען שוין אַ פרייער מענטש", ובמילא נעשים (הגוף ונפש הבהמית) בבחינת "בהמות מדבריות" שאין עליהם בעה"ב!...

האמת היא שגם כאשר יוצאים מהישיבה, נשארים (הגוף ונה"ב) בבחינת "בהמה", אשר עול הבעה"ב מוטל עלי', דוגמת "בהמות בייתיות".

וההוכחה לכך:

החילוק בין "בהמות בייתיות" ל"בהמות מדבריות" — מצינו במסכת ביצה⁹³: "אלו הן בייתות הלנות בעיר ("שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום"), מדבריות הלנות באפר" ("שיוצאות בפסח ורועות באפר ונכנסות ברביעה ראשונה").

כלומר: הסימן הקובע את החילוק בין "מדבריות" ו"בייתיות" הוא מקום לינותן של הבהמות: אם הבהמה לנה במדבר — ה"ז מהוה סימן ששייכת ל"בהמות מדבריות", שאין עליהן בעה"ב; אבל בהמה כזו

93) בסופה (מ, א) במשנה ובגמרא (וכן נפסק להלכה — רמב"ם הל' יו"ט פ"ב ה"ב. ושו"ע (ואדה"ז) אר"ח סתצ"ח ס"ג (ס"ה)).

שחוזרת ללון — כשמחשיך היום — בתוך התחום, שייכת ל"בהמות
בייתיות", שיש עליהן בעה"ב.

ודוגמתו בנדו"ד:

כיון שרואים שבמצב של חושך — "ווען עס ווערט אַ ביסעלע
טונקעלער" — חוזר הוא בריצה אל הבית וצועק: "ס'טייטש אַ
געוואָלד! ס'איז געוואָרן פינצטער" ... — ה"ז סימן שיש לו (והוא קשור
אל ה)בעה"ב! ...!

וכיון שבמצב של חושך (לילה) מכיר ומרגיש שיש עליו בעל-הבית
— צריך הוא להרגיש את הבעה"ב שלו גם במצב של אור (יום)! ... ולא
יתכן שבמצב של אור ("בשעת ס'איז ליכטיק") ירוץ וישתולל
("אַרומלויפן מיט אַ ווילדקייט") ללא בעה"ב, ו"מי יאמר לו מה
תעשה"⁹⁴ — כיון שחושב שהוא "כלי הנגמר בטהרה"!

המשנה אומרת⁹⁵ שאפילו "כלים הנגמרים בטהרה צריכין טבילה
לקודש" ! כלומר, גם אם הוא בבחינת "כלי הנגמר בטהרה", הרי, אם
רצונו להתקשר ולהתאחד עם בחי' ה"קודש" — זקוק הוא לטבילה,
כמבואר בחסידות⁹⁶ ש"טבילה" אותיות "הביטל".

ואדרבה — ככל שתגדל אמונתו בעצמו ("וואָס מער ער איז
אַיינגעגלויבט אין זיך") שהוא "נגמר בטהרה", כך תגדל ההוכחה והראי'
שזקוק הוא לטבילה (אותיות "הביטל") נעלית יותר "לקודש"!

יח. המורם מכל האמור לעיל:

ההשתתפות בהעבודה שמסר רבינו הזקן לכל המקושרים אליו
מוטלת היא לא רק על הבחורים, אלא גם (ואדרבה, אפשר שמוטלת יותר)
על האברכים והבעה"ב (כולל אלו החושבים שהם בעה"ב) — שהרי גם
לאחרי החתונה לא יוצאים, ח"ו, מסוג זה (של מקושרי רבינו הזקן),
ואדרבא, על ידי החתונה מכניסים עוד מישהו בתוך סוג זה, ולאחרי זה,
כאשר ניתוסף "דור ישרים יבורך"⁹⁷ — מחנכים אותו מלכתחילה באופן
זה, עד שלא יידע כלל אודות מציאות אחרת!

— כותב לי א', שרצונו, שבנו ידע אך ורק אודות מציאותו של

96) ראה סידור (עם דא"ח) בכונת

המקוה בסופו (קנט, סע"ד).

97) לשון הכתוב — תהלים קיב, ב.

94) ע"פ איוב ט, יב.

95) חגיגה שבהערה 73. וראה לקו"ת

דרושי סוכות פא, רע"א. וראה גם לקו"ש

הכ"ד ע' 142. וש"נ.

הקב"ה, מציאותה של "ליובאָוויטש", ותו לא מידי ("מער גאַרניט")!... וזוהי כל תכליתו. כל שאר הענינים הקיימים בעולם אינם מציאות, כי אם דמיון ("אַ פאַרבלענדעניש"), אחיזת עינים⁹⁸, עד שקיימת "שאלה" אם מותר לברך ברכה על כך... הילד צריך לדעת — כך כותב אלי — אודות מציאותו של הקב"ה, והקב"ה ברא את "ליובאָוויטש", וכל שאר הענינים אינם במציאות!

הכרה והרגשה זו — צריכים גם האברכים והבעה"ב לפעול בעצמם.

ואדרבה: מכיון שבעל-הבית עסוק בהוויות עוה"ז, בצרכי פרנסתו, וטוען שע"פ שו"ע מחוייב הוא ב"הנהג בהן מנהג דרך ארץ"⁹⁹, וצריך להקדיש כו"כ שעות ביום בשביל מסחר, או ענינים אחרים של "ט"עובדין דחול" — עלול הוא לטעות יותר בענין זה.

ולכן, צריך הוא לחקוק בלבו פנימה ("אַיינקריצן ביי זיך אין האַרצן") הידיעה וההכרה "אַז מער ווי דער אויבערשטער און ליובאָוויטש, מער ווי דער אויבערשטער און תורת החסידות, מער ווי דער אויבערשטער און תורה — איז מער גאַרניט דאָ"!

ואם ישנה איזו מציאות אחרת — אין זה אלא בשביל שעל ידה יתקיים רצון הקב"ה.

ולדוגמא: כדי לקיים מצות אתרוג, צ"ל קרקע, אילן, ואדם שיזרע את הגרעין, ישקה את הקרקע, יפקח עלי' וכו', כדי שלאחרי כמה שנים יבוא יהודי ויברך על האתרוג שגדל באילן זה. ונמצא, שמציאות הקרקע והאילן וכו' אינה מציאות אמיתית, כיון שאינה אלא טפל להעיקר, שזהו מציאותו של (רצון) הקב"ה, ודוגמתו הוא בנוגע לכל מציאות שבעולם.

יט. האמור לעיל מפורש גם בנגלה דתורה:

בהקדמתו לפירוש המשניות¹⁰⁰ מאריך הרמב"ם בביאור מארז"ל¹⁰¹ "מאי כי זה כל האדם"¹⁰², כל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה,

(99) ברכות לה, ב. וראה טוש"ע ואדה"ז או"ח ר"ס קנו.

(100) ד"ה אח"כ ראה להסתפק.

(101) ברכות ו, ב.

(102) קהלת יב, יג.

(98) ראה סה"מ תרכ"ט ע' קמח (בהוצאת תשנ"ב — ע' קסא) ואילך. המשך מים רבים תרל"ו ע' קעה ואילך. סה"מ תרמ"ג ע' צה ואילך.

ש"תכלית העולם וכל אשר בו הוא איש חכם כו", אשר ענין ה"חכם" הוא (כמ"ש לפנ"ז) "לצייר לנפשו אצדודת הקב"ה כו".

ויש להוסיף בזה ע"פ המבואר בתורת החסידות¹⁰³ בפירוש מארז"ל¹⁰⁴ "איזהו חכם הרואה את הנולד",

— ובהקדם דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁰⁵ שהרמב"ם ידע תורת הקבלה, אלא, שמכיון שבזמנו היתה סכנה לגלות עניני קבלה, לכך הסתיר אותם בחיבוריו כל כך עד שלא יוכלו להכיר את הדבר. אבל לאח"ז באו רבותינו נשיאינו וגילו עניני הקבלה שבחיבורי הרמב"ם¹⁰⁶ —

"שרואה כל דבר איך נולד ונתהוה מאין ליש בדבר ה' ורוח פיו ית", אשר מזה שהתהוות העולם (יש מאין) ע"י דבר הוי' נעשית בכל רגע ורגע מחדש, מובן, שלאמיתתו של דבר, מציאות היש אינה מציאות כלל, כיון שכל מציאותו אינה אלא דבר הוי' שמהוה אותה מאין ליש בכל עת ובכל רגע¹⁰⁷.

וזוהו הפירוש בדברי הרמב"ם ש"תכלית העולם וכל אשר בו הוא איש חכם כו" — שכל העולם כולו לא נברא אלא בשביל יהודי ("חכם") שנרגש אצלו שמציאות העולם אינה מציאות אמיתית כלל, "די מציאות איז קיין מציאות ניט" (כיון שכל מציאות העולם אינה אלא דבר הוי' שמהוה אותה מאין ליש בכל עת ובכל רגע), אשר הכרה והרגשה זו נפעלת ע"י תורת חסידות חב"ד — "ליובאוויטש" — החלק בתורה שבו מדובר אודות העדר וביטול מציאותו של היש ("ווי אָזוי יש איז קיין מציאות ניט") כיון שנתהוה מהאין בכל עת ובכל רגע.

ולפיכך, כדי לפעול הכרה והרגשה זו, ובפרט אצל האברכים והבעה"ב, שלהיותם קשורים יותר לעניני העולם (כנ"ל סי"ח) עליהם להזהר ביותר מהטעות שהעולם הוא מציאות — צריכים הם להתקשר עם תורת החסידות, אשר הלימוד וההתעסקות בה תפעל בהם ההכרה וההרגשה לראות בכל דבר בעולם אך ורק את כח הפועל בנפעל¹⁰⁸.

(106) ראה סה"ש שם ס"ע 40 ואילך.
לקר"ש חכ"ו ע' 39 הערה 119. וש"נ.
(107) ראה תניא שעהיוה"א פ"ג. וראה גם
סה"מ שבהערה 98.
(108) ראה שער האמונה ספכ"ז. מאמרי
אדהאמ"צ נ"ך ע' קפד. וש"נ.

(103) תניא פמ"ג (סא, ב). וראה גם מכתב
א' שבט שנה זו (אג"ק ח"ה ע' קפו).
(104) תמיד לב, א.
(105) סה"ש קיץ הי"ט ע' 41 ובהערה
שם (וש"נ). וראה גם אג"ק חכ"ב ע' קכט,
ובהנסמן שם.

כ. וענין זה מודגש במיוחד בעמדנו ביום ההילולא של רבינו הזקן (בכ"ד טבת):

ידוע הסיפור שאירע ביום ההילולא¹⁰⁹ — שרבינו הזקן שאל את הצמח-צדק מה אתה רואה? והשיב, שרואה הוא את הקורה ("דעם באַלקן"), ונענה רבינו הזקן ואמר: אינני רואה כי אם כח הפועל בנפעל בלבד¹¹⁰!

וע"פ הידוע³⁹ בפירוש הכתוב⁴⁰ "הימים האלה נזכרים ונעשים", שכל הענינים שאירעו בפעם הראשונה חוזרים ומתעוררים באותו הזמן בכל שנה ושנה, מובן, שדברי רבינו הזקן האמורים (שאינו רואה אלא כח הפועל בנפעל) שנאמרו ביום ההילולא, חוזרים ומתעוררים עוד הפעם ביום ההילולא בכל שנה ושנה, שמזה נמשך הכח לכל המקושרים אל רבינו הזקן להמשיך ולהחדיר בהם את ההכרה דראיית כח הפועל בנפעל. ולהעיר, שגם אם לעת-עתה יורגש הדבר רק בפנימיותו ולא יבוא ברגש הגלוי, או שישאר רק בהבנה והשגה בלבד — הנה לעתיד לבוא יתגלה שגם לפנ"ז היתה הכרה זו קיימת במציאות אצלנו¹¹¹.

ולכן צריך כאו"א לעשות את התלוי בו בענין זה — לידע ולהכיר, לכל הפחות בשכל (ע"י ההבנה וההשגה שהענין הוא אמיתי מצד עצמו), שהקב"ה מהווה מציאותו של כל יש, שמזה מובן, אשר "יש" זה הנמצא בפועל ממש בפניו, וממשש, אוכל ושותה אותו בשעה זו ממש — אין זאת אלא דבר הוי' שמהווה ומחי' אותו בכל עת ובכל רגע!

— אין זה דבר המבואר בספרים בלבד, ולא דבר שהי' קיים רק בעבר, ולא דבר שהוא בבחינת "גמרא גמור זמורתא תהא"¹¹²... אלא, זהו ענין של בפועל ממש, "אָט איצטער אַ", בחדר זה, בנוגע ל"יש" זה שמסתכל עליו — [כ"ק אדמו"ר שליט"א הראה בידו הק' על השולחן ועל המזונות] — או ממששו כו', שכל מציאותו אינה אלא דבר הוי' שמהווה ומחי' אותו!

דעם אור הנשמה" (סה"ש תש"ב ע' 103).
 (111) להעיר גם ממגדל עוז (כפ"ח, תש"מ) ע' שח.
 (112) לשון הש"ס — שבת קו, ב (ובפרש"י שם: "אומר השמועה בזמירה בעלמא בלא צורך"). וש"נ.

(109) ראה ספר שבחי הרב בסופו. תולדות עמודי החב"ד ע' 96. וראה בית רבי ח"א פכ"ב (מו, א) הערה א. וראה גם סה"ש תש"ג ע' 155.
 (110) ועד"ז מצינו אצל הצ"צ — שלפני הסתלקותו אמר "אָז ער זעט ניט דעם גוף נאָר

ידיעה והכרה זו צריכה להיות "מונחת" אצל כאו"א "בכיס" ("אין פאָקעט") — גם אם לעת־עתה אין זה אלא בבחינת "אורות סתומים ככלים סתומים" ... שכן, גם אז ה"ז נמצא אצלו בבעלותו הבלעדית, ללא "בעלות" או "חלות" אחרת [כהלשון הרגיל בהשיעורים בשיבות בימינו], אלא שייך כולו אליו בכל הפרטים; אלא מאי, החסרון הוא שאינו מרגיש זה בהרגש הלב ובשר הגשמי — הרי לעתיד לבוא ירגיש זה גם בבשר הגשמי, אבל ברוחניות, בהנשמה, ה"ז מאיר אצלו גם עתה. וכאמור, עכשיו הוא הזמן המוכשר לקבל ולהשיג כל הנ"ל, אפילו בעה"ב, כולל ובמיוחד — אלה שיש להם שיעורים קבועים — ובשופי — בתורת החסידות, בתורתו של בעל ההילולא.

*

כא. כאן המקום לעורר גם אודות התלמידים שצריכים ללמוד ע"מ לקבל "סמיכה" להוראה (כנזכר לעיל¹¹³):

הבחורים שדיברו עמהם אודות לימוד להוראה [חלקם הנני רואה כאן, הנשארים אינני רואה, ובודאי ימסרו את הדברים גם אליהם] — הרי לא לדרשא קאתינא, אלא הכוונה היא בנוגע לפועל ממש;

וגם הבחורים שלא דיברו עמהם על כך, אבל הם ראויים ומוכשרים לזה — יקבלו את הדבר על עצמם, ובפועל ממש, מתחיל מלילה זה או מחר בבוקר, ייגשו אל העבודה ("צוטרעטן צו דער אַרבעט") — בהתאם לסדרי הישיבה ושאר הלימודים שמחוייבים בהם (הן לימודים בחסידות והן לימודים בנגלה) — וישלימו הלימוד להוראה עד לחג הפסח, ועכ"פ לא יאחר מחג השבועות.

ועד"ז בנוגע להבעה"ב הראויים לכך — ה"ז דבר נכון ביותר שגם הם יהיו בקיאים בהוראה, ותבוא עליהם ברכה.

כב. שמעתי פעם מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שמנהג בית הרב הי' לקבל סמיכה להוראה קודם החתונה¹¹⁴, וכך נהג גם הוא בעצמו:

מאַטערן"), אבל סוכ"ס תוציאו את הסמיכה; כוונתי רק שלא יהי' זה בנקל, באופן ש"לא יגעת" ... (המו"ל).
114) ראה גם ספר המנהגים ע' 75.
נתבאר בלקו"ש ח"א ע' 53 ואילך.

113) קודם התחלת שיחה זו הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות התלמידים שצריכים לקבל "סמיכה", באמרו, שבודאי יתעסקו התלמידים בכך בשקידה ביותר, ופנה אל ראש הישיבה (הרה"ג וכו' הרי"י פיקרסקי), ואמר: מסתמא תייגעו אותם ("וועט איר זיי

נישואי כ"ק מו"ח אדמו"ר התקיימו בהיותו בן שבע עשרה שנה, ולפני זה, למד במיוחד עבור הוראה. — לפני תקופה זו, למד בתור לימוד התורה סתם (ולא בשביל הוראה וכיו"ב), אבל קודם החתונה רצה כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע שיקבל סמיכה, ואכן קיבל אז סמיכה אצל כמה רבנים.

— (כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך ואמר:) כנראה, שהרבנים ייגעו אותו קשות ("זיי האָבן אים גוט געמאַטערט"), וכשנוכחו לדעת שאכן ראוי הוא לכך, "ער האָט דאָס כשר פאַרדינט", לא באופן של "נהמא דכיסופא"⁵¹, אלא ע"י יגיעה ("יגיעת"¹¹⁵), נתנו לו הסמיכה...

ואף שהמדובר הוא בנוגע להנהגה של בית הרב, מ"מ, כיון שכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר וגילה את הדבר,

— כבר אמרתי פעם, שכאשר כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' מספר לי סיפור, כבר ידע מלכתחילה שאפרסם אותו, "פריער מיט אַ טאָג שפעטער מיט אַ טאָג", אם בעל פה, או בכתב, או בדפוס, אבל זאת ידע, שהדבר לא יישאר בגדר סוד;

אלא שבזה גופא היו חילוקים: היו ענינים כאלה — שציוה עלי להעלימם לעצמי ("באַהאַלטן פאַר זיך"), ואזי הייתי צריך לבקש ולפעול ("אויסבעטן") רשיון על פירסום הדבר; אבל היו גם ענינים שמלכתחילה לא הטיל עליהם "הגבלות" —

מובן, שמנהג זה הוא הוראה לרבים — שצריכים לקבל סמיכה להוראה קודם החתונה.

וטעם הדבר — כיון שלעתים תכופות מתעוררות בבית שאלות שונות בהלכה, ואי אפשר ללכת לעתים קרובות כל כך לשאול את הרב ("מ'קען דאָך ניט לויפן יעדן פאַר מינוט צו אַ רב"), ולכך צריך להיות רב בתוך הבית.

כג. ובהתאם לכך יש לעורר — שכדאי ונכון ביותר שכאו"א הרוצה לבנות "בנין עדי עד"¹¹⁶ (ועד"ז אברכים ובעה"ב שלאחרי החתונה) — יוציא תחילה סמיכה להוראה. ובודאי יש ביכלתו של כאו"א לקבל סמיכה — לכל הפחות כפי הסדר הנהוג בזמננו זה:

בזמנים שעברו ידעו שכדי לקבל סמיכה לרבנות — הרי לכל לראש "דאָרף מען גוט קענען לערנען", ולאחרי זה יש לדעת כדבעי טור

116) ברכה ג' דברכות נישואין.

115) מגילה ו, ריש ע"ב.

ושולחן ערוך, כל חלקיהם, או לכל הפחות שני חלקים — יורה דעה
ואבן העזר;

ואילו בזמננו זה נעשה הסדר, שמתחילים בלימוד קיצור שו"ע,
ולאח"כ מוסיפים ולומדים פי' הבאר-היטב, ולאח"כ מוסיפים ולומדים
שו"ע עם פירושי הט"ז והש"ך, ולאחרי זה אם זמנו פנוי — מוסיפים
ולומדים טור וב"י, וגם זה — רק קטעים קטעים.

ובכן, כוונתי לקבל סמיכה לכל הפחות באופן כזה — כדי לדעת
את המעשה אשר יעשון, אשר לשם כך צריכה להיות ידיעה בשו"ע אורח
חיים ויורה דעה, וגם איזו ידיעה בענינים דאבן העזר, אבל, לכל לראש
ולכל הפחות — אור"ח ויו"ד, שמוכרח הוא באם רוצים לדעת את
המעשה אשר יעשון, ולא להכשל ח"ו בכו"כ הלכות, כמו הלכות שבת
(כמ"ש רבינו הזקן באגרת הקודש²⁶) וכיו"ב.

ויש להדגיש, שלא נוגע כ"כ קבלת התעודה ("די פאפירל") בצירוף
חתימה המעידה על קבלת הסמיכה, כי אם, היכולת לקבל תעודה כזו,
ומאחר שראוי לכך, התעודה עצמה כבר אינה מעכבת, ובלשון חז"ל¹¹⁷
"הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו".

אלא שבנוגע להבחורים דורשים בפירוש שיקבלו גם את התעודה,
שכן, עי"ז יוכלו לדעת שמילאו את תפקידם (ללמוד כל הלכות
המתאימות) בפועל. ומה טוב שישלחום להבחן אצל מישהו ש"מחמיר"
בנתינת הסמיכה, שאז יתברר שמילאו את תפקידם (בלימוד ההלכות)
כדבעי¹¹⁸.

כד. ויש לקשר גם ענין זה עם יום ההילולא כ"ד טבת:

מעניניו העיקריים של בעל ההילולא ובעל השמחה הי' חיבור
השולחן-ערוך, כידוע¹¹⁹ שבבוא רבינו הזקן למעזריטש נמסר לו התפקיד
של חיבור השו"ע לרבים — לא רק בשביל חסידים אלא גם עבור כלל
ישראל [ביחד עם יסוד ופירסום של תורת חסידות חב"ד לכלל ישראל¹⁴⁷].
ומזה מובן, שכאשר מקבלים החלטות טובות בכל האמור ביום
ההילולא — ישנו סיוע מיוחד לקיים את ההחלטה בפועל, ושתהי'
הצלחה בזמן, הצלחה ברוחניות, והצלחה בגשמיות.

* * *

(119) ראה "הקדמת הרבנים בני הגאון
המחבר ז"ל" לשו"ע אדה"ז.

(117) יבמות קד, ב. וש"נ.
(118) ראה גם שיחת י"ג תמוז שנה זו.

כה. [כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן (באמרו שהשעה היא כבר לאחר חצות) ניגון ד' בבית של רבינו הזקן, ובכא הרביעית — לכפול ז' פעמים. לאחר שניגנו ניגון ד' הבבות, אמר: "זאָל מען זינגען דעם ניגון 'ניע זשוריצי כלאַפֿצי", נאָר פריילעך".

במהלך הניגון עמד כ"ק אדמו"ר שליט"א מלוא קומתו ורקד (ביחד עם כל הקהל שנעמד על הספסלים והשולחנות) בשמחה רבה ועצומה.

ואח"כ אמר:]

בודאי אין צורך להבהיר ולהדגיש שאי אפשר לצאת ידי חובה בהנ"ל¹²⁰, שכן, כל זה אינו אלא הכנה והקדמה לקיום מצוות מעשיות כפשוטו, ובפרטיות, לקביעות עתים בתורת הנגלה ובתורת החסידות, ובקשר לתלמידי הישיבה — שקידה והתמדה נוספת הן בלימוד הנגלה והן בלימוד החסידות.

— זהו ענין של בפועל ממש, שאפשר למשש ולמדוד ע"פ השעון... במילא לא יתכן לרמות את הזולת בענין זה, ולא עוד, אלא שגם את עצמו אי אפשר לרמות בכך! ...

ולהוסיף ולהדגיש, שאין זה ענין הנוגע לאחר זמן, כי אם, מחר בבוקר בפועל ממש!

— בנוגע ללילה זה, הרי מכיון שנמצאים כבר לאחר חצות הלילה, ה"ז שייך לחשבוננו של יום המחרת.

*

כו. כאן המקום לעורר גם אודות ההכנות ליום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר:

ובהקדמה¹²¹ — שכל ההשפעות השייכות אלינו מקבלים אנו על ידי ממוצע המחבר, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר¹²², ועל ידו נמשכים אלינו גם כל הענינים דיום ההילולא של רבינו הזקן, להתקשר ולהתאחד עמו וכו'.

וכיון שנשארו חמשה עשר יום עד לה"אָרציט", יום ההילולא של נשיאינו, ובמענה על שאלת כו"כ אודות הסדר ביום זה — הצעתי, סדר

(122) ראה גם לעיל ע' 229 ובהערה 13.

(120) ניגון וריקוד כו' (המו"ל).

(121) ראה גם תו"מ ח"ב ע' 106.

ההנהגה ביום ההילולא בשנה זו יהי' — במדה האפשרית — כפי ההצעה שנכתבה אשתקד¹²³, ובודאי יוכלו למלאותה גם בשנה זו.

— הסיבה שהנני מדבר על כך בהזדמנות זו, היא, בגלל שגם כעת עומדים אנו ביום הילולא (של רבינו הזקן). ונוסף לכך, מכיון שישנם כו"כ שכבר שאלו אצלם אודות הסדר של יום ההילולא, וזקוקים הם ליתן מענה על כך, הרי, אלו ששואלים את הצעתי — כבר מלתי אמורה בהסדר שנכתב בשנה שעברה,

ובפרטיות יותר — הן בנוגע לעלי' לתורה בשבת קודש שלפני יום ההילולא, ועד"ז בנוגע לסדר ההנהגה ביום ההילולא עצמו.

וגם כשיעזור הקב"ה שעד אז כבר תהי' ביאת משיח צדקנו, ומה גם¹²⁴ ש"הקיצו ורננו שוכני עפר"¹²⁵, והוא בתוכם, יכול להיות עוד לפני"ז, ויש כמה ראיות בש"ס ומדרשים שיכול להיות הענין ד"הקיצו ורננו" אצל יחידי סגולה לפני"ז, וגם הי' לפני"ז; ובפרט כאשר המדובר בנוגע לנשיא שצריך להוציא את צאן מרעיתו מחושך כפול ומכופל כזה —

אין זה מבלבל לסדר האמור ביום ההילולא, כיון שגם אז יהי' זה יום ההילולא, ומה איכפת ("וואָס האַרט") אם זה באופן למטה מעשרה טפחים או למעלה מעשרה טפחים?! — וכיון שאין סתירה בדבר, יכול להיות הסדר כדאשתקד.

כז. [בסיום ההתוועדות אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחיך):]

בהמשך להמדובר אודות ההדגשה דנגלה דתורה — "ס'איז דאָך אַלץ אַ נאַכט פון נגלה" — יש להזכיר ולעורר שכל אלה שנתחייבו בכרכה אחרונה לא ישכחו לברך ברכה אחרונה¹²⁶; ואלה שאינם יודעים את הברכה בעל-פה, אל יתביישו לברך מתוך הסידור, ותבוא עליהם ברכה, ואנחנו נאמר ("און מיר וועלן ענטפערן") אמן.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר עוד הפעם אודות חלוקת הש"ס, באמרו, שכל אלה שהשתתפו בחלוקת הש"ס יודיעו איזו מסכתא בוחרים הם ללמוד, ובמילא יצרפו אותם לחלוקה הכללית, ושכל המשתתפים יזכרו את המסכתא שקיבלו על עצמם ללמוד, ויגמרו אותה עד לשנה הבע"ל.

(126) ראה גם לעיל ע' 71, ובהנסמן שם
הערה 160.

(123) אג"ק ח"ד ע' קמב ואילך.
(124) ראה גם תו"מ שם ע' 228.
(125) ישעי' כו, יט.

ואח"כ אמר:]

תכליתה של התוועדות חסידית היא — שהחלטות טובות שמחליטים בעת ההתוועדות תפעלנה בפועל ממש במחשבה דיבור ומעשה, להמשיך את אור החסידות במחשבה דיבור ומעשה, בכל יום ויום, ועל ידי כך יאיר כאו"א עוד יותר את חלקו בעולם, וכולם ביחד — את כל העולם.

[וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:] "זייט געזונט און אַ גוטע נאַכט"¹²⁷.

(127) כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן המזונות והפירות להרה"ח ר' שמואל הלוי לעוויטין (המור"ל).